

Beakta våldet vid **säkerhetsplaneringen**

**RIKOKSENTORJUNTANEUVOSTO
RÅDET FÖR BROTTSFÖREBYGGANDE**

Beakta våldet vid säkerhetsplaneringen

Målet med den lokala säkerhetsplaneringen är att förbättra säkerheten och trygghetskänslan genom att minska på antalet olycksfall, olyckshändelser, brott, våld och störningar. Kommunstyrelsen leder säkerhetsplaneringen tillsammans med polisämberetet och det regionala räddningsverket. I samarbetet deltar förutom övriga myndigheter och olika förvaltningsråd också organisationer och representanter från näringslivet. Arbetet startar med en regional analys av säkerhetsläget, vilken kungörs och kan kommenteras av invånarna och företagen. Efter detta görs en säkerhetsplan som skall innehålla mål för förbättringar av den lokala säkerheten, praktiska åtgärder och en lista på ansvariga instanser.

Planen behandlas i fullmäktige som också regelbundet följer upp hur den genomförs. Säkerhetsplanen genomförs i samsarbetsgrupper. Man följer upp hur planen genomförs och informerar om detta i lokala massmedier. I planen definieras mätningmetoderna för uppföljning av kommunens våldsläge och för utvärdering av vilken effekt åtgärderna har haft. Säkerhetsplanen ses över för varje fullmäktigeperiod så att

det nya fullmäktigemötet kan godkänna den granskade säkerhetsplanen i början av sin period.

Kommunen kan också ha andra säkerhetsprogram som t.ex. program för välfärden, reducerad mobbning i skolorna, minskat våld i parrelationer och ett program för missbrukarvården. Säkerhetsplaneringen måste koordineras med dessa program och kommunen kan själv avgöra om den vill ha en särskild säkerhetsplan eller om frågorna skall inkluderas i kommunens övriga program.

I sin handbok har Rådet för brottsförebyggande gjort upp en checklista över de faktorer som minskar på våldet. Dessa måste beaktas vid uppgörandet av säkerhetsplanen. Listan är avsedd som stöd för dem som gör upp och beslutar om planen. Åtgärderna för att minska våldet kan vara mycket väl planerade i kommunen, trots att man inte kan ge ett jakande svar på alla frågor i listan. Det finns alltid utrymme för förbättringar, om endast hälften av frågorna kan besvaras jakande.

Det är mödan värt att minska på våldet

- Våldet har sociala följder och medför hälsorisker samt ekonomiska förluster för den enskilda individen och samhället. Enligt en uppskattning är kostnaderna i Finland för allt detta 850 miljoner euro om året. Kostnaderna kommer sig av produktionsbortfall och vård av offrets skador. Största delen av kostnaderna skall betalas av kommunen. Att förebygga våldet är alltså ekonomiskt lönsamt.

Våldet kan minskas på många olika sätt

- Våldet kan minskas lokalt genom att reducera de tillfällen där det i allmänhet tas till våld och genom att minska på sannolikheten av våldspåföljder eller allvarligheten i detta sammanhang.
- Typiskt för våldssituationerna är att de uppstår när människor avnjuter rikligt med alkohol. Dessa situationer kan reduceras genom att till exempel utveckla självövervakningen på utskänkningsställena och genom att öka kundernas trivsel och säkerhet. En situation som är upplagd för våldsdåd är när kunderna efter att restaurangen stängts måste vänta på trafikmedel för att komma hem. En lokal åtgärd vore då att man bättre kunde koordinera den offentliga trafiken med restaurangernas stängningstider. Restaurangerna kunde också stegvis stänga vilket för sin del därutöver skulle minska på våldssituationerna vid taxistolparna och korvkiosken.
- Man kan också minska på våldet genom

att sänka människors benägenhet att ta till våld. I daghem, skolor och vid ungdomsverksamhet till exempel måste man upprätthålla en konsekvent icke-våldslinje och medvetet stärka barnens sociala färdigheter i kommunikation och konfliktlösning. Detta ger för sin del också färdigheter för kommande parrelationer där man bör lära sig att lösa sina konflikter utan våld.

- Genom uppfostran kan man minska på våldet. Föräldrarna skall ges kärnkunskapen om grunduppfostran, till exempel om förmåga till empati, moralutveckling och självkontroll samt lydnadsfostran. Samtidigt skall man erbjuda konkreta medel för att dessa färdigheter kan utvecklas hos barnen.
- Våldssituationerna och erfarenheterna ter sig annorlunda för män än för kvinnor, olika vid olika åldrar och olika för olika etnisk bakgrund. På så sätt varierar även åtgärderna för att reducera våldet. Den riskgrupp som till exempel råkat ut för våld i arbetssammanhang är framför allt kvinnor i social- och hälsovårdsyrken. I parförhållande är det också oftare kvinnor än män som blir utsatta för våld. När det gäller våld i skolan och gatuvåld är riskgruppen å andra sidan män, oftast unga män. Social- och hälsoministeriet har gett ut en handbok ” Identifiera, trygga och agera”, med rekommendationer om hur man kan förebygga våld i nära relationer och inom familjen, göra en regional strategi och styra samt leda verksamheten.
- Man kan minska på våldet och rädslan för våld genom samhällsplanering. Våld förekommer ofta i miljöer där det inte

finns människor som med sin närvaro kunde förhindra att det tas till våld och som skulle ingripa i sådana konflikter som håller på att mynna ut i våldsdåd. Man kan på många sätt öka livsmiljöns naturliga övervakning och reducera våldsbefrämjande miljöer. Skolorna kan byggas utan stora gemensamma toaletter och utan sådana korridorer som under lektionerna är obevakade. Dessa platser utgör de vanligaste platserna för våldet i skolan. Den dagliga rörligheten mellan arbetet (skolan) och hemmet skall ske på upplysta gångvägar där synkontakten främjar säkerheten. Genom stadsområdenas mångsidighet och det centrala citys livskraft blir det fråga om flera” övervakande ögonpar”.

- På adressen (www.turvallisuussuunnittelu.fi) finns en hel del forskningsuppgifter om de åtgärder som konstaterats vara goda med avseende på att minska olika typer av våld.

De regionala våldsproblemen skall kunna identifieras

- För att kunna identifiera de lokala våldsproblemen måste man göra en riskanalys. I analysen skall man mångsidigt ta del av

olika myndigheters och övriga aktörers statistikuppgifter samt resultaten av olika enkäter som gjorts bland regionens invånare. De våldsbrott som kommit till polisens kännedom är en av källorna för att kunna granska våldsproblematiken, men de utgör bara en liten (den allvarligaste) del av våldet. Information om våld som ungdomarna råkar ut för kan man få på kommunnivå från skolhälsoundersökningen. Poliklinikerna för sin del ger uppgifter om de hälsocentralbesök som behövs på grund av våldsdåd.

- Det råder betydande skillnader mellan kommunerna när det gäller våldskriminaliteten. Genom att jämföra dessa skillnader kan man få en vink om olika faktorer som det lönar sig att ta itu med för att minska på våldet.
- *Våld på kartan:* Våldet fördelar sig inte geografiskt jämnt i landet. Största delen av det våld som kommer till polisens kännedom koncentreras till områden som har tätt med restauranger och alarmer på grund av våld i hemmet till vissa bostadsområden och vissa bostadshus. En allmän regel är att våldet kan minskas mest effektivt på de platser där det förekommer som mest. När man gör upp en säkerhetsplan skall man alltså analysera

när och var våldsdåden äger rum. På grunden av den analys som är gjord med hjälp av polisens geografiska informationssystem är det möjligt att koncentrera sig till vissa enskilda orter, där man kan ingripa i det lokala våldet och minska det kännbart. Restaurang- och gatuvåldet kanske koncentreras på ett fåtal restauranger och deras omgivning. Sålunda kan lösningen vara så enkel som att ändra på restaurangernas utskänkingsordning.

- Som stöd för den lokala säkerhetsplanen har programmet ARTU utvecklats. I programmet skriver man in de lokala hoten och riskerna samt de åtgärder man avtalat om i säkerhetsprogrammet. För åtgärderna utnämns en ansvarig person med en tidtabell. ARTU följer upp arbetets framskridande och påminner den ansvariga personen om när tiden går ut. (www.intermin.fi →programmet för den inre säkerheten →utveckling av lokal säkerhetsplanering →ARTU på finska)

Stöd och hjälp för våldsoffer är viktigt

- Våldsoffret kan vara i behov av allehanda hjälp från många olika håll. Hjälp från myndigheterna ges av alarmcentralen, polisen, rättshjälpen och rättshjälpshandledningen, social- och hälsomyndigheter samt statskontoret. Ett flertal organisationer erbjuder råd, handledning, krishjälp och stöd för våldsoffer både riksomfattande (t.ex. telefon- och Internetservice) och lokalt. Skyddshemsservicen sköts oftast av organisationer. Organisationerna erbjuder också offren stödpersoner, juridisk rådgivning samt gruppstöd och stöd av andra i samma situation. Hjälp för våldsoffer skall ske i samarbete mellan myndigheterna och organisationerna och kommunerna skall se till att en tillräcklig och snabb förstahjälp genast ges när våldet skett. Att identifiera och förebygga upprepad utsatthet har en central roll i hjälparbetet.

Checklista

Analys och kartläggning av våldsproblemen

		JA	NEJ
1.	Har man redan i planeringsskedet för säkerhetsplanen analyserat var och när våldsdåden äger rum och utnyttjat det geografiska informations-systemet?		
2.	Har man redan i planeringsskedet jämfört kommunens våldsdådsfrekvens och struktur (specialkaraktär) med motsvarande kommuner av samma storlek och typ?		
3.	Har man vid utvärderingen av våldssituationerna anlitat andra informationskällor än de brottsfall som kommit till polisens kännedom (t.ex. sjukhusstatistik, offerutredningar, skolenkäter)?		
4.	Har våldet utvärderats på basis av grupper av offer och gärningsmän, t.ex. enligt kön och ålder?		
5.	Har man i planen fäst vikt vid någon sådan specialkaraktär av våldsproblemen som exempelvis våld i parförhållanden, våld mot barn, unga eller åldringar, ungdomsvåld, våld i skolorna, restaurangvåld, gatuvåld, våldsamheter i arbetssammanhang, rasistiskt våld och våld inom "fyllogänget"?		
6.	Har man i planen tittat på de ekonomiska och övriga kostnader som åsamkats kommunen och det övriga samhället?		
7.	Har man i planeringsskedet kartlagt olika alternativa åtgärder och tänkt över hur dessa kunde få mera effekt med hjälp av litteratur och andra källor?		

Hur åtgärderna genomförs

		JA	NEJ
8.	Ingår det i planen åtgärder för att ge information och metoder till föräldrar och andra uppfostrare om hur man kan ge barnen en icke-våldsfostran och om råd och hantering av aggressioner?		
9.	Ingår det i planen åtgärder med vilka man kommer åt just den koncentration av våld som det geografiska informationssystemet utvisar?		
10.	Har man i planen tänkt på olika åtgärder för olika våldsproblemen som närrelationsvåld, ungdomsvåld, våld i skolor, restaurangvåld, gatuvåld, våldsamheter i arbetssammanhang, rasistiskt våld och våld i "fyllogänget"?		
11.	Har säkerhetsplanen koordinerats med kommunens övriga program?		
12.	Har man i planen beaktat stadsplaneringen och möjligheterna för den redan färdigbyggda miljös möjligheter att minska på våldsdåden?		
13.	Har man i planen tänkt över hur man kunde ordna med tillräckligt snabb hjälp åt våldsoffren (akuten, polisen etc.)?		
14.	Har man vid uppgörandet av planen kartlagt den service som erbjuds offret och tänkt över hur den skall fungera med tanke på de olika offergrupperna?		
15.	Har servicesystemet kopplats till att förhindra återkommande offer?		
16.	Har åtgärderna för att minska våldet klart fått någon som ansvarar för dem?		

Uppföljning av säkerhetsplanen

		JA	NEJ
17.	Har man vid planeringen tänkt över hur man skall följa upp våldssituationen och förändringarna?		
18.	Har man i planen tänkt över hur åtgärdernas effektivitet skall mätas och uppdateringen av planen göras?		

Tilläggsuppgifter:

www.turvallisuussuunnittelu.fi

www.rikosentorjunta.fi

www.intermin.fi →programmet för den inre säkerheten →utveckling av lokal säkerhetsplanering

www.popcenter.org/

www.eucpn.org/

I sin handbok har Rådet för brottsförebyggande gjort upp en checklista över de faktorer som minskar på våldet. Dessa måste beaktas vid uppgörandet av säkerhetsplanen. Listan är avsedd som stöd för dem som gör upp och beslutar om planerna. Åtgärderna för att minska våldet kan vara mycket väl planerade i kommunen, trots att man inte kan ge ett jakande svar på alla frågor i listan. Det finns alltid utrymme för förbättringar, om endast hälften av frågorna kan besvaras jakande.

Rådet för brottsförebyggande, PB 25, 00023 Statsrådet
Telefon (09) 1606 7862 | **Fax** (09) 1606 7518
E-post rikoksentorjunta@om.fi | **www.rikoksentorjunta.fi**